

Anotační recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení

Naše země, a vlastně celá planeta, se aktuálně nachází v neobvykle složité situaci. Nicméně i v časech pandemie vychází kvalitní právnická literatura. Jako učitel správního práva mám o to větší radost, že je z našeho, někdy opomíjeného oboru.

V následujících řádcích chci stručně připomenout a zhodnotit novou publikaci z pera „*olomoucké administrativistické divize*“ - tvořené Tomášem Grygarem (vedoucí autorského kolektivu), Kateřinou Frumarovou, Ondřejem Horákem a Markem Masarikem - s výstižným názvem „*Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení*“.

Tato právní monografie vyšla v lednu 2021 u prestižního oborového nakladatele Wolters Kluwer.

Je to skoro k neuvěření, ale jde o zcela první vědeckou monografii komplexně pojednávající o institutu vyvlastnění v českém právu. Doufejme také, že ne poslední. Uvidíme, jak v budoucnu pomyslnou odbornou rukavici zvednou pražští anebo brněnští *administrativisté*.

Co vlastně v monografii můžeme nalézt? V první kapitole se O. Horák věnuje právně historickým konotacím vyvlastnění. Na 28 stranách je v hutné podobě popsáno vše zásadní, co by dnešní právník měl vědět o kořenech tohoto institutu. V této kapitole jsou výstižně shrnuty dobové politické a sociální aspekty související s vyvlastněním, a které se nepřímo promítly i do dnešní právní úpravy. Renomovaný právní historik O. Horák se samozřejmě věnuje i problematice vlastnictví, jelikož bez pochopení vlastnictví nemožno porozumět institutu vyvlastnění, do platí již od pradávna.

Druhá kapitola se nese na vlnách vyvlastnění a jeho ústavních limitů. Zpracoval ji T. Grygar, který zde analyticky řeší mj. vztah vyvlastnění a Listiny základních práv a svobod, řeší aspekty tzv. skrytého vyvlastnění a tematiku veřejného zájmu. Jak říkával prof. P. Průcha při přednáškách na brněnské právnické fakultě, *jeden zájem je veřejný a druhý ještě veřejnější*.

Pan T. Grygar správně rozlišuje, na rozdíl od některých právníků (i části překonané judikatury), obecný a veřejný zájem. Pro ty, kteří se k četbě publikace nedostanou, připomínáme, že veřejný zájem je pojem užším než zájem obecný, tedy ne každý obecný zájem musí být zájmem veřejným. Jinak napsáno - veřejný zájem je podmnožinou zájmu obecného. Dodejme, že T. Grygar zde vychází z dřívějších prací moravského konstitucionalisty docenta Zdenka Koudelky. Nutno konstatovat, že na „*správaře*“, se s ústavně-právní problematikou T. Grygar popasoval nadmíru statečně. Možno se přesvědčit na s.29 až 44 oponované publikace.

Kapitola třetí - s. 44 až 170 - kterou společně vypracovali T. Grygar a jeho olomoucká katedrová kolegyně K. Frumarová - se věnuje jádru problematiky, tedy úpravě v zákoně o vyvlastnění. De facto jde o základní a nejdůležitější stavební kámen předložené monografie. Nejprve je vymezena systematika a fundamentální pojmy zákona o vyvlastnění. Oba autoři se věnují i kritickým místům zákona, především právům třetích osob dotčených vyvlastněním. Řešena je i tematika náhrady za

vyvlastnění nebo institut zrušení vyvlastnění podle části šesté zákona. Přirozeně nechybí detailní monografická analýza procesních aspektů – tedy vyvlastňovacímu řízení jako takovému.

V kapitole čtvrté se K. Frumarová věnuje vyvlastnění optikou soudní ochrany. Autorka analyzuje mj. žalobu proti výroku o vyvlastnění, a dále pak žalobu proti výroku o náhradě za vyvlastnění.

Autorka správně reflektuje dnešní duální soudní ochranu – v rámci civilního a správního soudnictví. Shrnutí – pakliže je napadán výrok o vyvlastnění, jsme v režimu správního soudnictví (resp. soudního řádu správního), naopak směřuje-li žaloba proti náhradovým výrokům, pak věc směřuje do gesce civilního soudnictví. Ostatně tematika náhrady za vyvlastnění byla a je soukromoprávní, nikoliv tedy veřejnoprávní. Pro praxi připomeňme, že civilní soudy v ČR mají právo za určitých okolností přiznat vyšší náhradu vyvlastňovanému, než mohl stanovit správní orgán.

V páté kapitole se T. Grygar a K. Frumarová na s. 201 až 241 zaměřili na jednotlivé expropriační tituly. Popisují a následně s odbornou vervou analyzují účely vyvlastnění, nejprve obecně a pak optikou např. stavebního zákona, zákona o pozemních komunikacích, zákona o drahách, zákona o památkové péči anebo energetického zákona. Nicméně pozornosti Grygara a Frumarové neutekl mj. ani zákon lázeňský nebo zákon o zajištění obrany ČR, Ano, všude tam možno de lege lata nalézt expropriační tituly.

Závěrečnou kapitolu šestou si vzal za úkol zpracovat M. Masarik, aktuálně student posledního ročníku PF UPOL. Snad se nebude zlobit za označení benjamínek autorského kolektivu, nicméně svého úkolu se zhostil se ctí, a obohatil knihu o německou a rakouskou právní úpravu vyvlastnění. Jako právní pedagog mám vždy radost, pakliže jsou autorská společenství obohacována o nadané a pracovité studenty. Pro každý vědecký obor platí, že by se měl starat o své pokračovatele, pro někdy suchopárny obor správního práva, to platí dvojnásob.

Publikace je vypracována k právnímu stavu k datu 1. 1. 2021.

Závěrečné hodnocení:

Knihu oceňuji jako vysoce zdařilou. Je chvályhodné, že u všech šesti kapitol je důsledně a poctivě odkazováno na použitou odbornou literaturu.

Monografii lze doporučit pracovníkům ve veřejné správě (včetně zaměstnanců obecních a krajských úřadů), advokátům, soudcům, ale i pečlivějším studentům právnických fakult. Nicméně obohacením může být kniha i pro studentky a studenty ekonomických oborů. Je dobře, že se zaplnila mezera na trhu, a vyšla první vědecká monografie komplexně pojednávající o institutu vyvlastnění.

Inspirativní čtení přeji.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
VŠ pedagog, právník a publicista

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)